

[Co znamená, že skutečnosti jsou]

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[1980](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 17. 2. 1980
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 17. 2. 1980

[Co znamená, že skutečnosti jsou]

800217-1

O nejrozumnějších skutečnostech říkáme, že jsou; buď že vůbec jsou – anebo že jsou takové a takové. V běžném pochopení se tím míní, že „jsou k dispozici“. Ovšem toto pochopení je nepřesné, povrchní a velmi zavádějící, neboť neodpovídá ani jazykovému úzu. Řekneme-li, že otec je dnes právě někde v jižních Čechách, říkáme tím jednak, že tady není k dispozici, že je pryč (ani přesně nevíme kde, a kdy zase přijede); ale i když je doma, neznamená to nutně, že je k dispozici, neboť může zrovna na něčem pracovat a nesmí být vyrušován. A i kdyby návštěvu přijmout mohl, neznamená to, že je jí skutečně „k dispozici“, neboť ona návštěva jím nemůže disponovat jako nějakým předmětem, nějakou věcí. Člověkem vůbec takto nelze disponovat, aniž jej degradujeme a zbavujeme jeho lidství. A přece o něm říkáme – a docela právem – že jest takový a takový, nebo že vůbec jest. – Jiné takové pokleslé pochopení míní, že „něco jest“, ve smyslu „něco se vyskytuje“. Ale to zase neodpovídá ani jazyku. Říkáme, že trojúhelník je např. rovinný obrazec; to nemůže znamenat, že „se vyskytuje“, neboť trojúhelník jakožto rovinný obrazec se vlastně nikde nevyskytuje, je to „ideální předmět“, myšlenková konstrukce. Jako taková „jest“ pouze v naší mysli; zároveň však je do veliké míry na našich myšlenkových a vůbec duševních procesech a stavech nezávislá. Pojem, jednou nasouzený, míří pevně k svému předmětu, jako kdyby jej svým míněním, svou intencí nekonstituoval, nýbrž pouze k němu poukazoval. Platón takové ideální předměty hypostazoval do říše idejí. To je však už konkrétní metafyzika, která nám nemůže objasnit povahu onoho „jest“, jež o trojúhelníku atd. vypovídáme. – A konečně „jest“ není výpovědí o trvalosti uprostřed změn. My dnes víme, že „jsou“ jenom změny. Musíme proto upřesnit pojem „býti“, „jest“, „jsoucí“ v tom smyslu, že jde o určitý druh procesu, o dění, dějství, o událostnou proměnu, strukturálně ovšem integrovanou. Heideggerovo zaměření na vztah bytí a času je třeba radikalizovat v zaměření na vztah bytí a událostného dění, událostí.

(krouž. blok, č. 80-012; Praha, 800217-1.)

800217